

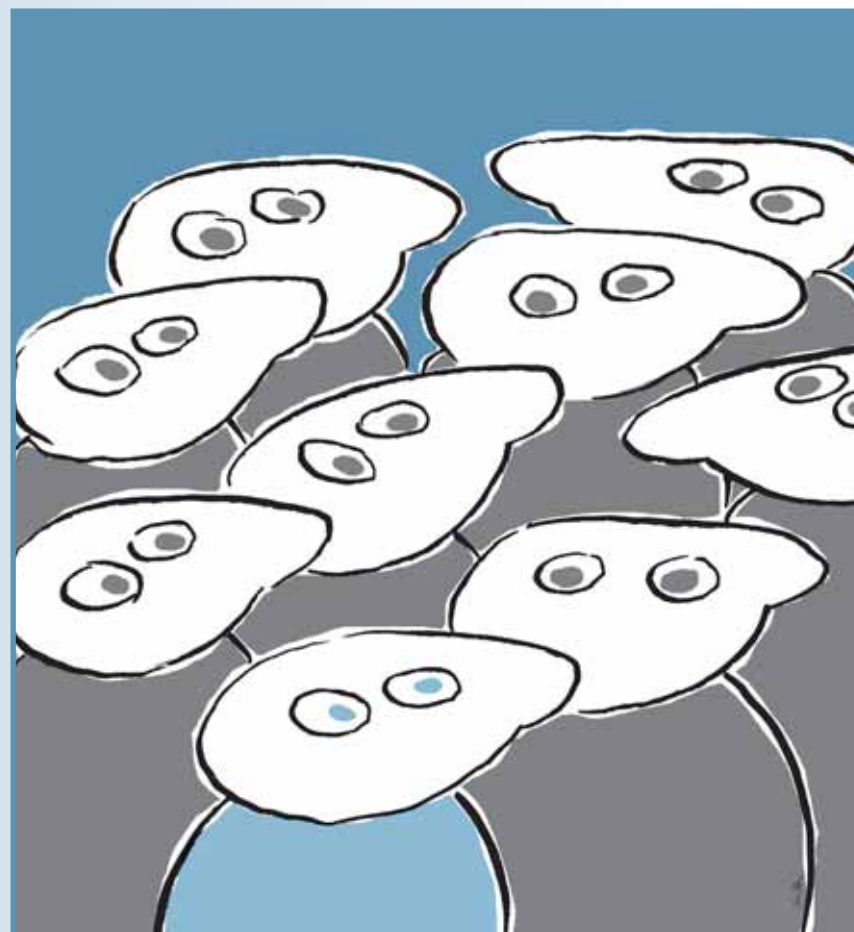
KÉK SZEMŰ A BARNÁ SZEMŰEK KÖZÖTT

SZKA208_53

Készítette: Pollághné Rózsa Ildikó

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIA

8. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Kék szemű a barna szeműek között					
A	A tanulók arról beszélgetnek, hogy mi jut eszükbe a modul címéről. Ezután a tanár egy csecsemő képét vetíti ki, és megkérdezi a diákoktól, vajon miben fog ő különbözni a társaitól, amikor iskolás lesz? 5 perc	Sémák előhívása fiktív helyzetben Asszociációs képesség	Frontális munka – irányított beszélgetés és fantáziajáték		P1 (Kivetíthető kép)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/b Téged mivel piszkálnak?					
A	<p>A tanulók párokat alkotnak. A párok körbe állnak úgy, hogy egyik tagjuk egy belső, másik pedig egy külső kör része legyen. A párok tagjai egymás felé fordulnak. A belső körben álló gyerekek magukban befejezik a következő megkezdett mondatot: „A legrosszabb érzés, ha azt mondják rám, hogy...”</p> <p>Ezután a tanár háromig számol, és a belső körben álló diákok, háromra szobrot formálva, megpróbálják egy mozdulattal megjeleníteni az előzőleg megfogalmazott érzést. A tanár ezután arra kéri őket, hogy súgják meg a társuknak, hogyan fejezték be a mondatot, majd háromra megint vegyék fel a szobortartást. A tanár a külső kör körül sétál. Sorban megérinti az ott álló tanulókat, akik egyes szám első személyben elismétlik azt a mondatot, amit a belső körben álló társuktól hallottak. Ezután a belső kör tagjai helyet cserélnek a külsőkkel, és megismételik a játékot.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Mások rólunk alkotott sémáinak feltárása direkt helyzetben</p> <p>Önreflexió Önkifejezés Gesztusokkal való kommunikáció</p>	<p>Páros munka frontális bemutatással</p> <p>Dramatikus állókép és gondolatkihangsítás</p>		
B	<p>Az egész gyakorlat megegyezik az előző pontban leírtakkal, csak a befejezendő mondat más: „Nem értek egyet azzal, ha azt mondják rám, hogy...”</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Mások rólunk alkotott sémáinak feltárása direkt helyzetben</p> <p>Ugyanaz</p>	<p>Páros munka frontális bemutatással</p> <p>Dramatikus állókép és gondolatkihangsítás</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/c Jó emberismerő vagy?					
A	A tanulók 3-4 fős csoportokat alkotnak. Minden csoport kap egy lapot (D1), amely egy ember viselkedésének leírását tartalmazza. A feladatuk az, hogy a megadott szempontok szerint pontozással jellemezzék az illetőt. A csoportonként kapott eredményeket a táblán összesítik a tanulók a P2 útmutatása szerint. 10 perc	Más valakiről alkotott sémáink (sztereotípiák) feltárása és ütköztetése fiktív helyzetben Összefüggéslátás	Csoportmunka – közös ítéletalkotás Frontális munka – adatösszesítés	D1 (Feladatlap)	P2 (Útmutató a feldolgozáshoz)
B	A tanulók egyenként dolgoznak a D1 feladatlap-pal. Az eredmények összesítésének módja ugyanaz, mint az előző pont esetében. 10 perc	Ugyanaz	Egyéni munka – ítéletalkotás	D1 (Feladatlap)	P2 (Útmutató a feldolgozáshoz)
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a Ki hol lakik?					
A	A tanulók most új csoportokat alkotnak, összesen négyet. A csoportok különböző házakat, illetve embereket (családokat) ábrázoló képeket kapnak, amiket össze kell párosítaniuk egymással. A szövegek ismertetik a csoport döntését. Feltételezhető, hogy minden csoportban hasonló eredmények fognak születni. A tanulók ezután közösen megbeszélik, hogy mi alapján döntöttek, és vajon milyen ok lehet a döntések hasonlósága mögött. 5 perc	Annak felismertetése, hogy a sémák segítik az eligazodást a világban Véleményalkotás Önkifejezés	Csoportos munka – párosító játék Frontális munka – megbeszélés	A tanár által elkészített képsorozat négy példányban	P3 (Mintaképek)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Mi történt?					
A	Mind a négy csoport kiválaszt egy-egy felnőttet a képeken szereplő emberek közül, és elképzeli, hogy milyen élmények érhatték őt 5, 15, 30 és 45 éves korában, amelyek döntően befolyásolták a sorsa alakulását. Ezeket az eseményeket rögzítik az idővonalon (D2). Minden csoport húz egy számkártyát (D3), és rövid jelenetben bemutatja, hogy milyen fontos egyéb dolgok történtek az általuk elképzelt emberrel az adott életkorban. A diákok bemutatják a jeleneteket, majd közösen megbeszélik azok tanulságait. 15 perc	Néhány alapvető attribúciós hiba és torzítás felismerése (előítélet) Szociális érzékenység Empátia Kifejezőerő Együttműködés	Csoportos fantázia- gyakorlat Dramatikus játék – jelenetkészítés és bemutatás	D2 (Feladatlap) D3 (Kártyák)	
B	(Az előbbi feladat variációja.) A feladat megoldása előtt a tanulók eldöntik, hogy az alábbiak közül melyik nézőpont szerint dolgozzák fel az élettörténeteket: a) jelenlegi életkörülményeit mindenki teljes mértékben magának köszönheti, b) a jelenlegi életkörülmények alakulásában inkább a sors és a véletlen játszott szerepet. 15 perc	Néhány alapvető attribúciós hiba és torzítások felismerése (előítélet) Szociális érzékenység Empátia Kifejezőerő Együttműködés	Csoportos fantázia- gyakorlat Dramatikus játék – jelenetkészítés és bemutatás	D2 (Feladatlap) D3 (Kártyák)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Blue eyed (filmrészlet)					
A	A tanulók közösen megnézik a <i>Blue eyed</i> című film egy részletét, amely az Amerikában élő fekete és fehér bőrűek együttélésének konfliktusairól szól. 5 perc	Feszültség teremtése Befogadás Szociális érzékenység	Frontális munka – szemléltetés		P4 (Filmrészlet) P5 (Háttér-in- formációk)
II/d Igazságos-e a világ?					
A	A tanár elmondja, hogy sok ember van, aki hisz abban, hogy a világ végül is igazságos, mindenki azt kapja tőle, amit megérdemel. Mások viszont nem így gondolják. Szerintük sok szempontból ki van szolgáltatva az ember a véletleneknek. A tanár megkéri a diákokat, hogy döntsék el magukban, melyik vélemény áll közelebb hozzájuk a kettő közül, majd egy adott jelre menjenek ennek megfelelően az egyik vagy a másik sarokba. A két oldal képviselői felváltva mondanak érveket saját álláspontjuk mellett. Öt perc elteltével lehetőség van az első vélemény megváltoztatására, majd azonos módon tovább folyik az érvek sorolása. Végül valamennyien körbeülnek, és közösen összegzik a vita tanulságait. 15 perc	A film (vagy a téma) által teremtett feszültség szavakba öntése Véleményalkotás Döntés Érvelés Vitakészség	Egész csoportos gyakorlat – véleményalkotás utáni vita		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/e Ki tehet róla?					
A	<p>A diákok 3-5 fős csoportokat alkotnak. A tanár minden csoportnak ad egy olyan, újságból kivágott képet, amelyik egy hajléktalan embert ábrázol. A tanulók azon gondolkodnak, hogy vajon milyen külső körülmények és milyen neki felróható dolgok játszanak szerepet abban, hogy ilyen nehéz élethelyzetben van. Gondolataikat egy kettéosztott nagy papíron rögzítik.</p> <p>A szóvivők ismertetik a csoport gondolatait, előbb az egyik, majd a másik nézőpontból.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>A vizsgált probléma kiterjesztése lokális és társadalmi szintre</p> <p>Empátia Véleményalkotás</p>	<p>Csoportmunka – kerekasztal</p> <p>Frontális munka – csoportos szóforgó</p>		P5 (Újságból kivágott kép)
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Élni és élni hagyni					
A	<p>Minden csoport kap egy „pókábrát” (D5). Ennek segítségével ötleteket gyűjtenek arra vonatkozóan, hogy ha nincs pénzük, és semmi pénzért kapható dolog nem áll a rendelkezésükre, akkor mit tudnak tenni annak érdekében, hogy elfogadó magatartásukat érzékeltessék a társaikkal. Az ötleteket a pókára üres köreibe írják bele.</p> <p>A szóvivők felolvassák a csoportok ötleteit, és a javaslatokat egy nagy csomagolópapíron összesítik.</p> <p style="text-align: right;">7 perc</p>	<p>Egy elfogadó magatartás stratégiájának körvonalazása</p> <p>Empátia Kreativitás Együttműködés</p>	<p>Csoportmunka – ötletbörze</p> <p>Frontális munka – csoportos szóforgó</p>	D5 (Pókára)	<p>Csomagolópapír Színes filctoll Ragasztógyurma</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III/b Téged mivel biztassunk?					
A	<p>Mindenki gyorsan választ magának egy párt. A tanár azt kéri, hogy a pár egyik tagja egészítse ki az alábbi hiányos mondatot, és súgja meg azt a társának: „Engem azzal lehet bátorítani, ha azt mondják nekem... (valamilyen) vagyok!” Ezután szerepet cserélnek, és megismétlik a gyakorlatot. Aki kedvet érez hozzá, hangosan is elmondhatja a gondolatait. A hangosan megszólalókat a tanár megkéri, hogy tegyék hozzá azt is, hogy miért lenne jó számukra, ha gyakran hallhatnák az adott biztatást.</p> <p style="text-align: right;">3 perc</p>	<p>A pozitív megkülönböztetés gondolatának felvetése</p> <p>Önkifejezési készség Empátia</p>	<p>Dramatikus játék – gondolatok kihangsúlyozása</p>		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Kivetíthető kép egy csecsemőről

A tanár tetszése szerinti képet használhat – akár saját családi kép-tárából, akár az internetről letöltve.

P2 Útmutató a D1 feladatlap eredményeinek feldolgozásához

Kérdésenként megkérdezzük a csoportokat, mit karikáztak be. Minden választ helyben hagyunk: „Értem!”, „Rendben!”

Ha indokolni akarják a választásukat, ne akadályozzuk meg, mert a feladatnak éppen az a célja, hogy a meglévő sémákat mozgósítsuk, s azok meglétét illusztráljuk. A séma rendkívül fontos szervező erő. Nélkülük nap mint nap előlről kellene tanulnunk mindent (pl. egy Johnéhoz hasonló szituáció esetén, mivel a meglévő sémák nélkül semmilyen viselkedés, jelenség nem jelentene semmit a számunkra!).

Ugyanakkor ne engedjük, hogy vita alakuljon ki, erősítsük azt a szabályt, hogy el kell fogadnunk a másik véleményét. Különös tekintettel igaz ez erre a helyzetre, amikor racionálisan nem indokolható a választás. Ha a tanulók felvetik, hogy „De, hát nem tudhatunk semmit sem biztosan Johnnal kapcsolatban”, a feladat elérte a célját. Hagyjuk nyitva ezt a kérdést. A feladat önmaga „dolgozik”, hiszen mégiscsak választottak!

A kiértékelés módja

Írjuk fel a táblára egymás alá egy oszlopba a kérdőív tulajdonság-kategóriáit. Vízszintesen pedig, az oszloptól kicsit jobbra tolva, egy képzeletbeli táblázat tetejére a számokat 1-től 5-ig.

Ezután minden csoport diktálja be soronként, hogy milyen osztályzatot adott az egyes tulajdonságokra. Minden szavazatnál húzzunk egy-egy vonalat a megfelelő helyre. Így egy táblázatban tudjuk összesíteni a csoportok összes szavazatát, s a kirajzolódó kép egyúttal vizuális is, jól fogja mutatni, hogy melyik tulajdonság esetében milyen mértékű a megítélésbeli egyetértés az osztályon belül.

A számokban megjelenő értékeléseket így könnyű lesz szavakká átfordítani.

P3 Mintaképek

Az internetről letöltött alábbi képek mintául szolgálnak ahhoz, hogy milyen típusú kép-párokat érdemes összeválogatni a feladathoz. Hasonlókat ki lehet vágni újságokból is. A lényeg az, hogy az épületek eléggé különböző élethelyzeteket szimbolizáljanak, az embereket ábrázoló képeken pedig legyenek olyan felnőttek is, akik legalább középkorúak.

P4 Részlet a Blue eyed című filmből

A filmet a Duna Televízió és az RTL Klub is játszotta. Az ő archívumokból feltehetően megszerezhető. Ha erre nincs lehetőség, akkor a vita időkeretét érdemes menővelni.

P5 Háttér-információk Blue eyed című filmhez

A film egy hosszabb időn át tartó amerikai szociálpszichológiai kutatást dokumentál. A kutatók a bőrszínük alapján két csoportot hoztak létre olyan emberekből, akiket meghívtak egy helyre. A fekete bőrűekkel kedvesebben, figyelmesebben bántak, amikor fogadták őket, a fehér bőrűeket viszont negatívan diszkriminálták: egy szűk, meleg teremben várakoztatták őket, ahol székek sem voltak, és nem válaszoltak a kérdéseikre. Ezután az összes embert egy terembe küldték, ahol a megkülönböztetést továbbra is fenntartották.

A kialakult helyzet végül annyira sokkolta a kísérlet fehér résztvevőit, hogy a kutatókat szabályszerűen elüldözték.

Az elemzésre bármely részlet alkalmas, amely a szereplőket szituációban mutatja be. A lényeg, hogy ne legyen didaktikus (tehát ne a kísérletvezetők szólaljanak meg benne), hanem életszerű, érzelmekkel és feszültséggel teli, őszinte megnyilatkozások („kifakadások”) jelenjenek meg a képernyőn.

P5 Hajléktalan emberek képe

A csoportok számának megfelelő mennyiségű, újságból kivágott kép.